

SKROZ & KRISTINA GAVRAN, NE, TINE! ILI O DRUKČIJATOSTI, RED. NORA KRSTULOVIĆ, KAZALIŠTE MALA SCENA

Vanjski i unutarnji svijet

Idem i ja? Ne, ti ne. Sjećanja vode publiku u godine jednoga šlagera grupe 4M i dovode do najnovijega teksta mlade dramaturginje i književnice Kristine Gavran, koja drugi dio naslova – drukčijatost – asocijativno možda izvodi iz slično stvorene riječi nepoznatost. Strah od nepoznatoga i neistraženoga u svojim unutarnjostima i u pojavnome svijetu nepoznatost pretvara u drukčijatost. U vremenu stigmatiziranja drukčijih prema boji kože, vjeri, uvjerenjima i životnome stavu svjedocima smo nerijetka odbacivanja onih koji se ne uklapaju u nepisanim pravilima jasno određenu sredinu. Drukčija postaju djeca kad počnu registrirati svijet oko sebe koji im odrasli dodatno objasne i reguliraju. Tako je netko drukčiji jer ima jednoga roditelja, jer je deblji od drugih, jer nema najnoviji mobitel, jer je usvojen, jer je izvrstan učenik... i jer je bolestan. Najteži i najveći pečat u društvu dobivaju bolesni ljudi, pogotovo bolesna djeca jer kvare idealnu sliku svijeta stvaranu medijskim napisima, narušavaju ravnotežu, „teška su životna pogreška“ i „nekomu su svakako teret“.

Možda se percepcija ipak mijenja, a bolesne osobe ipak postaju vidljivije. Kancerogene bolesti u djece u društvu ipak izazivaju empatiju, invalidne osobe rođenjem ili usudom čak uspijevaju doći (u posebnim glumačkim interpretacijama) i do *Oscara*. Jedino se čini da je epilepsija i dalje skrivena kao sramna bolest većine bolesnih i njihovih obitelji. Zato je ideja autorice teksta Kristine Gavran, redateljice Nore Krstulović, dramaturginje Maje Sviben, glazbenika Vedrana Peternela te Male scene i producentice Vitomire Lončar iznimno ljudska, topla i hrabra. U tekstu i predstavi *Ne, ti ne!* praižvedenoj 12. veljače djeci se i roditeljima pokušava približiti težina bolesti nepoznata uzroka, ali i objasniti kako netko tko ima epilepsiju ne treba biti izopćen iz društva.

Mateja Majerle, Marko Hergešić i Petar Atanasoski

Snimio Mauricio Ferlin

Scenski izvrsno riješena dimenzija unutarnjih i izvanjskih prostora scenografa i fotografa Mauricija Ferlina isprepletenih stapovima koji asociiraju na dječje igre te stvaraju i rastvaraju oblike i osjećaje, uz domišljene zvukove te igrivu i ritmičnu glazbu i pjevanje, omogućuju malim i malo većim gledateljima uranjanje u svijet dvaju dječaka i djevojčice. Crtajući kredom svoje igralište i ulazeći u njegove dimenzije, dječak Niko („nitko“, ali i „pobjednik“) i djevojčica Tea („tvoja“), stariji brat i mlađa sestra, ne puštaju unutar svojih granica Rubena jer je nov i jer je stranac. On korača obrubom toga svijeta po kredom napravljenu krugu jer unutra ne može. Prepiranje, svađa, naguravanje postaju sastavnim dijelom nove igre kojoj pravila nastaju spontano i izmjenjiva su. Dakle, ipak počinje međusobni odnos i izvorno odmjerenje snaga i suigra, *homo ludens*. Djevojčica je drukčija jer je djevojčica, a dječak jer ima epilepsiju. Lijepo nijansirana pove-

znica između djevojčice koja je naučila na bratov problem i živi s njim, razgovara i pomaže mu djelomično je narušena nepozivanjem dječaka na Rubenov rođendan zato što je Rubenova mama zabranila da dođe jer je bolestan. Solidarno, na rođendan ne ide ni sestra, djevojčica Tea, a Ruben priznaje da mu je to bio najgori rođendan u životu i da ima mnogo nepojedenih kolača. Reciprocitet nepovjerenja ipak dječake dovodi u stabilan položaj, kojemu kao svojevrsan katalizator pomaže djevojčica.

Djeca u prvim redovima vrlo brzo shvate priču i problem i način pristupa i prijateljstva drukčijih (svi smo drukčiji), a ideja postupno dolazi i do odraslih. U kazališnom i edukativnom svijetu koji nastaje pred nama susrećemo i druge stanare zgrade u kojoj su djeca, doznajemo njihove različitosti i drukčijatosti, upoznajemo i šarmantnoga doktora Brku koji sve zna o epilepsiji (duhovito scen-sko rješenje).

Dobro tempirana, maštovita, potresna i topla predstava sam je vrh maloscenske ovosezonske produkcije, zahvaljujući dinamičnoj i preciznoj režiji i izvrsnim mladim glumcima koji donose posebnu individualnu energiju, ali i zajednički ritam ulaženja u problem. Izvedbeno dosjetljivo i uvjerljivo, gotovo dokumentaristički, dječji svijet dočaravaju Mateja Majerle (Tea), Marko Hergešić (Ruben), a pogotovo Petar Atanasoski (Niko) kao dječak koji boluje od epilepsije, koji je i tužan i razigran i povremeno osamljen i nesnalažljiv, ali koji ima sestru kao velik oslonac, a stječe novoga prijatelja.

Predstava je naišla na iznimnu recepciju male i velike publike, kojoj se kazališno intrigantno i emotivno približila epilepsija. Predstavu je potaknula suvoditeljica Male scene Vitomira Lončar, koja i sama boluje od te bolesti, ali se hrabro bori za to da ljudi progovore o svojim problemima i da postanu što vidljiviji. Uz programske knjižice publici se prije izvedbe dijeli edukativni materijal, a stručni je suradnik liječnik Hrvoje Hećimović bio i u premijernom gledalištu.

Postaviti predstavu o epilepsiji u kazalištu za djecu hrabar je potez. Postaviti je pak kao umjetničko djelo koje će u djece i odraslih rušiti barijere bolesti, straha, srama, tuge i boli i pretvoriti ih u aktivne sudionike kreativne stvarnosti i stvaranja ljepše i bolje vlastite i tuđe realnosti – pravo je čudo. Takvo se čudo dogodilo na praižvedbi izvrsnoga teksta Kristine Gavran pred prepunim gledalištem. Predstavu autorski supotpisuje kazališni kolektiv SKROZ i Kristina Gavran. Vjerujem da će ova predstava otvoriti vrata drugome i drukčijemu i pomoći mnogima da budu bolji, a one koji su se susreli s djecom i odraslima koji imaju epilepsiju potaknuti da im uvijek i odmah pomognu.

MIRA MUHOBERAC